ASPEKTY PŘEKLADU MEDICÍNSKÝCH TEXTŮ z pohledu jejich recipientů

MUNI FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra anglistiky a amerikanistiky, překladatelství anglického jazyka

Autorka: Bc. MVDr. Zuzana Ševčíková Vedoucí práce: Mgr. Renata Kamenická, Ph.D.

MUNI

„Cílem odborného textu je podat přesnou, jasnou a relativně úplnou informaci,“[1] je ale třeba vyhnout se extrémním řešením, protože i exaktní text je nositelem estetické kvality[2].

Úvod:

Anglický jazyk plní v medicínských textech funkci lingua-franca[3], a překlady z něj tedy pro překladatele představují běžnou pracovní náplň. Pokyny zadavatelů týkající se různých specifických aspektů však buď často zcela chybí, nebo se diametrálně liší. Stejně nejednotný je pak i přístup jednotlivých překladatelů a překladatelských agentur. Tato práce má za cíl zjistit, jaký způsob překladu (případně úpravy textu) preferují jeho recipienti, tedy odborná lékařská veřejnost.

TERMINOLOGIE	ZKRATKY	ROD TRPNÝ	FORMÁT CITACÍ
latinská nebo česká?	české či anglické?	nebo činný?	zachovat či změnit?

Metodika:

Pomocí platformy Survio byly vytvořeny dva dotazníky. První byl určen pro **překladatele** a **agentury** aktivní na poli medicínských překladů a týkal se jejich **zkušeností** a **přístupu při překladu** těchto aspektů. Druhý dotazník zjišťoval **preference čtenářů** odborných textů – zubařů a lékařů, jak humánních, tak veterinárních, studentů těchto oborů a odborného personálu. Sběr dat byl prováděn pomocí metody sněhové koule s uzávěrkou dne 30. listopadu 2020.

Výsledky dotazníku pro překladatele a agentury:

Přístup respondentů (celkem 17) se značně lišil. Převládala **volba české terminologie** (47,1 %) oproti latinské (35,3 %). 52,9 % zdrojový **trpný rod zachovává** a 23,5 % jej překládá v rámci jednoho textu různě. **Zkratky** jsou zvyklí používat zejména **české** (zavedené) a v případě nezavedené zkratky používají zkratky anglické (47,1 %). **Citace** běžně **bez úprav** nechává 58,8 % respondentů, 41,2 % z nich je mírně upravuje. Žádný respondent je automaticky nepřekládá celé.

Více než 58 % respondentů NIKDY ŽÁDNÝ zadavatel neposkytl ohledně výběru terminologie a použití zkratek ŽÁDNÉ specifické pokyny. U překladu pasiva jich to uvedlo dokonce více než 88 %.

Výsledky dotazníku pro recipienty medicínských překladů:

Dotazník kompletně vyplnilo **239 respondentů** (131 veterinárních lékařů, 75 studentů lékařských oborů, 17 odborných pracovníků, 8 humánních lékařů a 8 humánních zubařů). Výsledky se mezi skupinami respondentů významně nelišily.

Terminologie

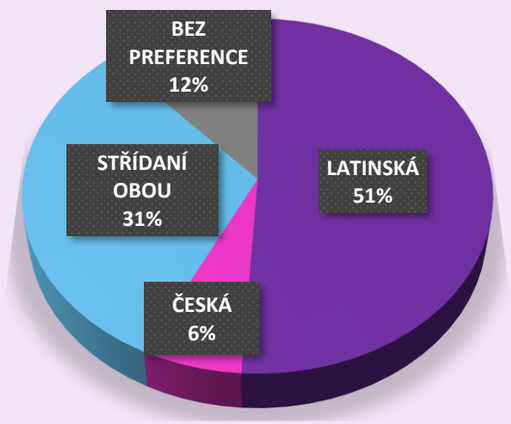

Přestože většina respondentů preferovala terminologii latinskou, 62,8 % z nich by na začátku textu uvítalo aspoň jednou zmíněný termín český, 32,6 % termín anglický a 1,3 % i termín německý.

Pokud jde o použití **trpného rodu**, v medicínských textech jej preferuje 69 % respondentů, 12,1 % z nich by volilo překlad pomocí 1. osoby množného čísla a pouze 7,9 % by volilo překlad pomocí reflexiva (10,9 % v tomto ohledu nemá preference).

Nejpočetnější skupina respondentů preferuje použití **zavedené zkratky českých termínů** s tím, že když česká zkratka neexistuje, pak volí zkratku anglickou (48,5 %), termín vypisovat slovně (15,9 %), nebo vytvořit novou českou zkratku (5,9 %). Pro anglickou zkratku za každých okolností hlasovalo 18,4 % respondentů a 6,7 % dává přednost zkratce uvedené ve zdrojovém textu, ať je v jakémkoli jazyce.

Ponechat **citace v původním formátu** preferuje 43,5 % respondentů, 36,4 % z nich v tomto ohledu nemá preference. 20 % respondentů by nějakou úpravu do češtiny uvítalo, včetně devíti z nich, kteří preferují kompletní překlad citace.

Závěr:

Výsledky obou dotazníků, byť s omezeným počtem respondentů, potvrzují, že se strategie při překladu těchto aspektů v praxi často zásadně liší a že relativně malá úprava textu by mohla vést k větší spokojenosti příjemců těchto textů. Zásadním faktorem je tedy i povědomí zadavatelů o těchto aspektech, ze kterého pak mohou plynout případné specifikace objednávky.

[1]Grygová, B. (2010). Překlad odborného textu. In: Knitlová D., *Překlad a překládání* (pp.203–213). Olomouc: Univerzita Palackého.

[1] Hanáková, M. (1990). Odborný překlad: Znalost oboru nebo jazyka?. *AUC Philologica 4/1990. Translatologica Pragensia IV* (pp. 97–105). Praha: Univerzita Karlova.

[3]Cazac V., Maxian L., Simanski M. (2015) The terminological and phraseological aspects of a specialized medical translation. *Intertext 1*(2), 91–96.